

Ohje Kelan kuntoutuspalveluiden ja TE-palveluiden osatyökykyisten työttömien asiakasohjaukseen

Kela|Fpa

Sisällys

1	JOHDANTO	4
2	Asiakkuudet.....	4
2.1	Asiakkuus TE-palveluissa	4
2.2	Asiakkuus Kelassa	7
2.3	Kelan ja TE-palveluiden yhteistyö	9
2.4	Muiden tahojen kuntoutusvastuu.....	9
3	Yhteistyömenettely	11
3.1	TE-palveluiden prosessikuvaus.....	11
3.1.1	TE-toimiston ja Kelan yhteistyö	11
3.1.2	Asiakkuus TE-toimistossa kuntoutuksen aikana	14
3.1.3	Yhteistyö Kelan ammatillisen kuntoutuksen palveluntuottajan kanssa.....	15
3.2	Kelan prosessikuvaus	16
3.3	TE-toimisto, kunta tai Kela arvioi monialaisen yhteispalvelun tarpeen (TYP)	18
4	Palvelukuvaukset	19
4.1	TE-palvelut.....	19
4.2	Kelan kuntoutuspalvelut	23
4.2.1	Ammatillinen kuntoutus	23
4.2.2	Kuntoutuspsykoterapia.....	25
4.2.3	Vaativa lääkinällinen kuntoutus	25
4.2.4	Harkinnanvarainen kuntoutus.....	25
4.2.5	Kuntoutuksen kehittämistoiminta.....	25
5	Toimeentulo kuntoutuksen aikana	25
6	Muuta	26
6.1	Matka- ja yöpymiskustannusten korvaus Kelan ammatillisessa kuntoutuksessa	26

6.2	Tietoa keskeisistä työvoima- ja yrityspalveluista.....	27
6.3	Tietoa Kelan ammatillisesta kuntoutuksesta.....	27
7	Liitteet	27
7.1	Suostumuslomake.....	27

1 JOHDANTO

Kelan terveysosaston kuntoutusryhmä, työkykyryhmä sekä työ- ja elinkeinoministeriö ovat laatineet yhteisen menettelyohjeen osatyökykyisten työttömien ohjauksesta ammatilliseen kuntoutukseen sekä työvoima- ja yrityspalveluihin (TE-palvelut). Ohje on tarkoitettu työväliseksi Kelan ja työ- ja elinkeinotoimiston (TE-toimiston) asiakastyötä tekeville työntekijöille sekä uusien työntekijöiden perehdytykseen. Menettelyohjeen tavoitteena on kehittää yhteistyötä työttömien kuntoutusasiakkaiden ohjaamisessa ja selkeyttää Kelan ja TE-toimistojen työnjakoa. Tärkeää on, että jokainen asiakas saa tarpeensa mukaiset palvelut oikea-aikaisesti.

Menettelyohje tukee hallitusohjelman¹ tavoitetta parantaa osatyökykyisten mahdollisuuksia tehdä työtä ja päästä kuntoutukseen. Ohjeen taustalla on osatyökykyisten työllistymisen edistämistä selvittäneen työryhmän ehdotus, jonka mukaan tulisi laatia yhteinen ohje Kelan ammatillisen kuntoutuksen palveluista ja niihin ohjautumisesta.²

2 Asiakkuudet

Alla on kuvattu lyhyesti asiakkuudet TE-palveluissa ja Kelassa. Tässä yhteydessä käsitellään asiakkuuden käynnistymistä ja sen jatkumista, asiakkaan ohjautumista palveluihin, asiakkaan tunnistamista sekä eri tahojen kuntoutuksen järjestämisvastuita.

2.1 Asiakkuus TE-palveluissa

Henkilön työnhaku käynnistyy sinä päivänä, kun hän pyytää sitä sähköisesti työhaun käynnistämiseen tarkoitetussa verkkopalvelussa tai henkilökohtaisesti TE-toimistossa ja hänet rekisteröidään työnhakijaksi TE-toimiston asiakastietojärjestelmään. Henkilö rekisteröidään työnhakijaksi aina hänen sitä pyytäessä. Työhaun voi käynnistää, vaikka ei olisikaan työtön. Myöskään esim. työkyvyttömyysetuuden saaminen tai Kelan ammatillisen kuntoutuksen asiakkuus ei ole esteenä työnhakijaksi rekisteröitymiselle.

TE-viranomainen voi hyväksyä muullakin tavoin, esimerkiksi puhelimitse, esitetyn pyynnön työhaun käynnistämiseksi. Tämä edellyttää, että TE-toimisto voi varmistua asiakkaan henkilöllisyydestä. Asiakaspalvelukeskus voi käynnistää työhaun tilanteissa, joissa TE-toimiston palvelu on siirretty tilapäisesti TE-hallinnon asiakaspalvelukeskukseen tai TE-toimiston palvelu ei ole muutoin lainkaan käytettävissä.

TE-palveluilla edistetään työmarkkinoiden toimivuutta turvaamalla osaavan työvoiman saatavuutta ja tarjoamalla työtä hakeville mahdollisuuksia saada työtä. Samalla edistetään uuden yritystoiminnan syntymistä ja kehitetään yritysten toimintaedellytyksiä ja työelämän laatua. TE-palvelujen tarjoaminen perustuu elinkeinoelämän ja työmarkkinoiden tarpeisiin ja muutosten ennakointiin. Palveluja tarjotaan niin, että asiakkaat voivat käyttää niitä omatoimisesti tai heille on tarjolla myös henkilökohtaista palvelua. Asiakkaan asiointitapa sekä yhteydenpito julkisia työvoima- ja yrityspalveluita tarjoavan viranomaisen ja asiakkaan välillä määräytyvät arvioidun palvelutarpeen perusteella.

TE-toimisto, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus ja ELY-keskus voivat tuottaa palvelut itse tai hankkia ne osaksi tai kokonaan palvelujen tuottajilta valtion talousarviossa palvelujen

¹ Pääministeri Alexander Stubbin hallituksen ohjelma 24.6.2014.

² Kts. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2013:37, s. 71.

hankkimista varten osoitetulla määrärahalta. Henkilöasiakkaille tarjottavat TE-palvelut ovat maksuttomia, ja niissä noudatetaan tasapuolisuutta ja puolueettomuutta.

Kaikki TE-palvelut eivät edellytä työnhakijaksi rekisteröitymistä. Toisaalta osassa palveluista asiakkaan tulee työnhakijaksi rekisteröitymisen lisäksi täyttää työttömän työnhakijan määritelmä.

Työnhakija on asiakas, joka on pyytänyt työnhakijaksi rekisteröitymistä. Työttömällä tarkoitetaan työnhakijaa, joka ei ole työsuhteessa ja joka ei harjoita päätoimiseksi katsottavaa yritystoimintaa tai työllisty päätoimisesti ns. omassa työssään. Päätoiminen opiskelija ei ole työtön. Työsuhteessa olevaa pidetään työttömänä, jos hän on kokonaan lomautettu tai hänen säännöllinen viikoittainen työskentelyaikansa on alle 4 tuntia. Työttömyysturvalain määritelmä työttömästä poikkeaa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaisesta määritelmästä.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tarjoamisen keskeisenä lähtökohtana on, että palveluiden käytön tulee perustua henkilön palvelutarpeeseen, jonka TE-toimisto ja asiakas yhdessä arvioivat. Yhteisen arvioinnin perusteella asiakkaalle tarjotaan TE-palveluja, jotka parhaiten turvaavat sekä osaavan työvoiman saatavuutta että edistävät henkilöasiakkaan sijoittumista avoimille työmarkkinoille sekä edistävät yritystoiminnan käynnistymistä tai kehittymistä. Palvelutarpeen mukainen palvelu sisältää ajatuksen ”marssijärjestyksestä”. Jos asiakkaan osaaminen ja ammattitaito ovat ajan tasalla, työnvälitys on ensisijainen palvelu. Jos osaamisessa ja ammattitaidossa on puutteita, kyseeseen tulevat työvoimakoulutus, omaehtoinen opiskelu työttömyysetuudella tuettuna tai vaihtoehtoisesti palkkatuki esimerkiksi oppisopimuskoulutukseen.

Ilman TE-toimiston asiakkaaksi rekisteröitymistä kansalaisen käytössä ovat tieto- ja neuvontapalvelut.

TE-toimiston harkinnan mukaan henkilöasiakkaille voidaan tarjota myös seuraavia palveluja, ilman että se edellyttää työnhakijaksi rekisteröitymistä:

- asiantuntija-arviot
- ammatinvalinta- ja uraohjaus
- valmennus (työnhaku-, ura- ja työhönvalmennus)
- kokeilu (työkokeilu, koulutuskokeilu)
- työvoimakoulutus
- starttiraha.

Seuraavat palvelut edellyttävät työnhakija-asiakkaaksi rekisteröitymistä:

- työnvälityspalvelut
- työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu.

Seuraavat palvelut ja tuet voidaan myöntää vain työttömän työnhakijan työllistymisen tueksi:

- palkkatuki
- matka- ja yöpymiskustannusten korvaukset.

Muuttokustannusten korvaus voidaan myöntää työttömälle työnhakijalle, irtisanotulle tai määräaikaikäisessä työsuhteessa olevalle, joka on jäämässä työttömäksi.

Asiakkailla ei ole subjektiivista oikeutta mihinkään palveluun lukuun ottamatta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:ssä tarkoitetun työllistämisveloitteen piiriin kuuluvia henkilöitä. Asiakkaan palvelutarpeen lisäksi julkisen työvoima- ja yrityspalvelun tarjoamista rajaavat TE-toimiston työvoimapoliittinen harkinta sekä käytettävissä olevat määrärahat. Palveluiden käyttöä ei rajoita se, mihin asiakasryhmään henkilö kuuluu, mille palvelulinjalle hänet ohjataan tai minkä virkailijaryhmän asiakkaana hän on. Tällaiset rajoitukset voivat heikentää asiakkaan mahdollisuuksia saada oikea-aikaisesti palvelutarpeensa mukaisia palveluja. Joidenkin

asiakkaiden palvelutarve voi edellyttää myös muita kuin julkisia työvoima- ja yrityspalveluita tai palveluja, joita on tarjolla myös julkisena työvoima- ja yrityspalveluna mutta joiden järjestämisvastuu kuuluu lainsäädännön mukaan muulle viranomaiselle tai taholle.

Tilanteissa, joissa jonkin tietyn palvelun järjestämisvastuu kuuluu toiselle viranomaiselle tai muulle taholle, TE-toimiston tulee ohjata asiakas tarvittaessa näiden muiden palvelujen piiriin. TE-toimiston on toteutettava tämä ohjaus yhteistyössä muun viranomaisen tai palvelujen järjestäjän kanssa, jotta vastuu asiakkaan palveluprosessin etenemisestä tapahtuu ns. saattaen vaihtaen. Kun asiakas on ohjattu toisen viranomaisen tai muun tahon järjestämään palveluun, se ei tarkoita palveluprosessin siirtymistä kokonaisuudessaan tämän viranomaisen tai muun tahon toteutettavaksi. TE-toimiston on huolehdittava muilta osin asiakkaan palvelutarpeen mukaisten TE-palvelujen järjestämisestä.

Kelan ammatillinen kuntoutus on aina työelämätavoitteista. Kun kuntoutuja on vailla työsuhdetta, hänen on yleensä syytä olla samanaikaisesti asiakkaana TE-toimistossa, jotta myös tarvittavat TE-palvelut ovat hänen käytössään. Vastaavasti asiakkaan aloittaessa Kelan ammatillisen kuntoutuksen asiakkuus TE-toimistossa jatkuu, jos henkilöasiakas ei nimenomaisesti pyydä sen katkaisemista. Jos asiakas saa toimeentulonsa työttömyysetuudesta, asiakasta on neuvottava ottamaan yhteyttä työttömyysetuuden maksajaan sen selvittämiseksi, mitä vaikutuksia tällä on hänen toimeentuloonsa esimerkiksi kuntoutuksen mahdollisilla välilyaksoilla tai kuntoutuksen päätyttyä. Kelan ammatillinen kuntoutus ei estä henkilöasiakasta vastaanottamasta työtä tai TE-palveluja, jolloin hänen työllisyyskoodinaan säilyy ”työtön”, jos työttömän työnhakijan muut edellytykset täyttyvät.

Työllistymissuunnitelma

TE-toimiston tulee järjestää työnhakijalle ensimmäinen haastattelu kahden viikon kuluessa työnhaun alkamisesta. Haastattelu voidaan järjestää TE-toimistossa tai esimerkiksi puhelimitse.

Työllistymissuunnitelma tai sitä korvaava suunnitelma (aktivointisuunnitelma, kotoutumissuunnitelma) laaditaan työnhakijan haastattelun yhteydessä. Suunnitelma perustuu työnhakijan omiin työtä tai koulutusta koskeviin tavoitteisiin ja arvioituihin palvelutarpeeseen. TE-toimistoja on ohjeistettu, milloin työllistymissuunnitelman ajantasaisuus tulee tarkistaa. Periaate on, että työllistymissuunnitelma tarkistetaan asiakkaan tarpeiden mukaan. Esimerkiksi nuorisotakuun piiriin kuuluvilla asiakkailla työllistymissuunnitelma tarkistetaan tiheästi ja suunnitelmaan kirjataan nuorisotakuun mukaisesti tarjottu palvelu. Lisäksi työllistymissuunnitelma on aina tarkistettava työnhakijan pyynnöstä. Aktivointisuunnitelman laadinta perustuu lakiin kuntouttavasta työtoiminnasta (ks. www.sosiaaliportti.fi -> Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja). Aktivointisuunnitelman ja kotoutumissuunnitelman laatimiseen osallistuu myös kunnan edustaja.

Työllistymissuunnitelmaan sisältyvään toimintasuunnitelmaan merkitään työnhakijan kanssa sovitut yksilöidyt toimet ja palvelut, jotka edistävät tavoitteen toteutumista. Työnhakija- ja TE-viranomainen sopivat työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman toteutumisen seurannasta ja hyväksyvät suunnitelman molempia osapuolia sitovana. Allekirjoitetusta suunnitelmasta annetaan työnhakijalle paperikopio.

Työllistymissuunnitelma ja siinä sovitut palvelut ovat tärkeitä myös työttömyysturvan näkökulmasta, sillä työnhakijalle voidaan asettaa korvaukseton määräaika, jos hän kieltäytyy ilman pätevää syytä työllistymissuunnitelmassa sovitusta työllistymisestä edistävästä palvelusta tai jättää muulla tavalla noudattamatta suunnitelmassa sovittua.

Henkilöasiakkaan työllistymissuunnitelma on syytä päivittää hänen aloittaessaan Kelan ammatillisen kuntoutuksen. Tällöin työllistymissuunnitelmaan pyritään sisällyttämään sellaisia TE-palveluja, jotka yhdessä Kelan ammatillisen kuntoutuksen kanssa muodostavat mielekkään ja tarkoituksenmukaisen palvelukokonaisuuden asiakkaan yksilöllisten tarpeiden kannalta. Vastaavasti Kelan ammatillisessa kuntoutuksessa olevan asiakkaan rekisteröityessä asiakkaaksi TE-toimistoon hänen työllistymissuunnitelmaansa kirjataan toimia ja palveluja, jotka täydentävät Kelan ammatillista kuntoutusta.

Kun työttömän palvelu järjestetään työllistymistä edistävässä yhteispalvelussa (TYP), se aloitetaan kartoitusjaksolla. Jakson tavoitteena on selvittää monialaisesti ja perusteellisesti työttömän tilanne ja palvelutarve. Palvelutarpeen arviointiin osallistuvat kaikki toimintamallissa mukana olevat tahot. Selvitettävänä asioina ovat ainakin työttömän ammattitaito ja osaaminen sekä työllistymiseen vaikuttava sosiaalinen tilanne, terveydentila ja työ- ja toimintakyky. Kartoitusjakso voi sisältää myös kuntoutustarpeen arvioinnin.

Palvelulinjat TE-toimistossa

TE-palveluiden palvelumalli perustuu kolmeen palvelulinjaan. Työnhakijan palvelulinja määrittellään TE-toimiston alkukartoituksessa, jolloin työnhakijalle kerrotaan palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä, mihin palveluun (työnvälitys- ja yrityspalvelut, osaamisen kehittämispalvelut, tuetun työllistymisen palvelut) hänet ohjataan ja miksi tämän palvelun katsotaan parhaiten vastaavan hänen palvelutarpeeseensa. Palvelulinjan määrittelemisen on viime kädessä toimiston ratkaisu, joka perustuu virkailijan asiantuntija-arvioon.

Palvelulinjoja ovat työnvälitys- ja yrityspalvelut, osaamisen kehittämisen palvelut ja tuetun työllistymisen palvelut.

Tuetun työllistymisen palvelujen palvelulinja koordinoi sidosryhmäyhteistyötä kuntoutusasioissa. Kela ja sen valitsema palveluntuottaja voivat yhteistyön toimintakäytänteistä sopiessaan kääntyä TE-toimiston tuetun työllistymisen palveluiden palvelulinjan palvelujohtajan tai TE-toimiston toimipisteen palvelupäällikön puoleen. Tarvittaessa TE-toimisto nimeää yhteistyöhön yhteyshenkilön.

2.2 Asiakkuus Kelassa

Asiakkuuden alkaminen ja kuntoutuksen hakeminen

Asiakkuus Kelan kuntoutuksessa voi käynnistyä asiakkaan yhteydenoton tai ohjaavan tahon suosituksen perusteella. Impulssi kuntoutusasian selvittämiseen voi tulla myös, kun asiakas hakee Kelan muita etuuksia. Ohjaavana tahona on pääsääntöisesti terveydenhuolto, joka on arvioinut asiakkaan terveydentilan ja kuntoutustarpeen sekä laatinut niiden perusteella B-lääkärintlausunnon. Muita ohjaavia tahoja ovat esimerkiksi kunnan sosiaalitoimi, TE-toimistot ja oppilaitokset. Asiakas on voinut myös hakeutua Kelan muihin palveluihin, kuten henkilökohtaiseen työkykyneuvontaan tai Kela-neuvontaan, joissa asiakkaan kuntoutustarve on huomattu.

Asiakas hakee Kelasta kuntoutusta täyttämällä hakemuslomakkeen. Hakemuslomakkeet löytyvät Kelan verkkosivuilta (ks. www.kela.fi → Paperilomakkeet → Kuntoutus). Hakemukseen liitetään mukaan hoitavan lääkärin laatima B-lääkärintlausunto, jossa kuvataan asiakkaan terveydentila, tehdyt tutkimukset, hoidot ja suositeltu kuntoutus. Lisäksi hakemusta voivat täydentää mm. muiden toimijoiden antamat tiedot tai palautteet toteutuneista toimenpiteistä sekä aiemmat tutkinto- ja työtodistukset. Kelassa kuntoutushakemuksen käsittelijä arvioi asiakkaan kuntoutustarpeen

asiakirjojen ja mahdollisen haastattelun perusteella. Tarvittaessa Kelan asiantuntijalääkäri arvioi mm. ammatillisen kuntoutuksen oikea-aikaisuutta sekä työ-, opiskelu- ja toimintakyvyn heikentymistä.

Asiakas saa hakemastaan kuntoutuksesta aina kirjallisen päätöksen, joka sisältää tiedon ratkaisun laadusta (myönteinen/hylkäävä). Myönteinen kuntoutuspäätös lähetetään myös kuntoutuspalveluntuottajalle tiedoksi kuntoutuksen aloittamista varten sekä maksusitoumukseksi. Asiakkaalla on valitus oikeus ammatillisen kuntoutuksen, kuntoutuspsykoterapian ja vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen päätöksestä sosiaaliturvan muutoksenhakulautakuntaan. Harkinnanvaraisen kuntoutuksen päätöksestä asiakkaalla ei ole valitusoikeutta.

Jos Kela ei järjestä asiakkaan hakemaa kuntoutusta tai asiakas tarvitsee sellaista kuntoutusta, jota Kela ei järjestä, Kelassa on huolehdittava siitä, että asiakkaalle annetaan tietoja muista kuntoutusmahdollisuuksista ja, että hänet ohjataan asianmukaiseen kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.

Kelan järjestämä kuntoutus

Kela järjestää ammatillista kuntoutusta, kuntoutuspsykoterapiaa, vaativaa lääkinnällistä kuntoutusta ja harkinnanvaraista kuntoutusta. Kuntoutuspalveluja voidaan ketjuttaa tai toteuttaa samanaikaisesti asiakkaan kuntoutustarpeen mukaan. Esimerkiksi ammatillisen kuntoutuksen aikana asiakas voi käydä kuntoutuspsykoterapiassa tai neuropsykologisessa kuntoutuksessa. Tarkemmat tiedot kuntoutuspalveluiden sisällöstä ja kohderyhmästä ovat kohdassa 4.2 Kelan kuntoutuspalvelut.

Kelan ammatillista kuntoutusta järjestetään pääsääntöisesti työelämään vakiintumattomille. Kela järjestää työssä käyville työkykyä ylläpitävää kuntoutusta (TYK-kuntoutus), joka muuttuu KIILA-kuntoutukseksi 1.5.2016 alkaen. Kelan ammatillisen kuntoutuksen saaja voi olla nuori tai aikuinen henkilö, jolla sairaus tai vamma heikentää tai rajoittaa työ-, opiskelu- tai toimintakykyä. Sairauden tai vamman lisäksi henkilön elämäntilanteessaan voi olla muita asioita, jotka heikentävät työ- tai opiskelukykyä. Tällaisia voivat olla pitkäaikaistyöttömyys, velkakierre, syrjäytymisvaara, päihteiden käyttö, keskeytykset opinnoissa, koulutuksen vanhentuminen. Sairaus tai vamma voi myös estää työskentelyn aiemmassa ammatissa ja tällöin uudelleen kouluttaminen voi tulla kyseeseen. Työttömyyttä arvioidaan osana asiakkaan kokonaistilannetta, mutta työttömyys ei ole yksistään peruste käynnistää Kelan ammatillista kuntoutusta.

Kelan ammatillisen kuntoutuksen myöntöedellytyksistä:

- Kela järjestää henkilön työ- ja ansiokyvyn tukemiseksi tai parantamiseksi taikka työkyvyttömyyden estämiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta. Henkilöllä tulee olla **asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma**, joka on aiheuttanut tai jonka arvioidaan aiheuttavan lähivuosina hänen **työ- tai opiskelukyvyn** ja ansiomahdollisuuksien **olennaisen heikentymisen**.
- Todetulla sairaudella tulee olla yhteys työ- tai opiskelukyvyn olennaiseen heikentymiseen.
- Henkilön työ- tai opiskelukyvyn ja ansiomahdollisuuksien olennaista heikentymistä arvioitaessa otetaan huomioon henkilön **kokonaistilanne**.
- Sairauden, vian tai vamman **lisäksi** arvioon vaikuttavat myös muut henkilön työ- tai opiskelukyvyn ja ansiomahdollisuuksiin vaikuttavat tekijät, joita ovat henkilön **fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen toimintakyky**, elämäntilanne, taloudelliset ja sosiaaliset seikat,

asumisolosuhteet, koulutus, ammatti, aikaisempi toiminta ja ikä **sekä muut vastaavat tekijät**.

- Kokonaistilanteen arviointi tulee tehdä aina, mutta erityisesti silloin, jos pelkkä sairausperuste ei ole riittävä ammatillisen kuntoutuksen myöntämiseen.
- Kuntoutuksen **tarkoituksenmukaisuutta** arvioitaessa otetaan edellisten lisäksi huomioon, johtaako kuntoutus todennäköisesti henkilön terveydentilan kannalta sopivaan työhön tai koulutukseen

2.3 Kelan ja TE-palveluiden yhteistyö

TE-palveluiden ja Kelan ammatillisen kuntoutuksen erot

Sekä TE-palvelut että Kela tarjoavat osatyökykyisille työttömille tukea työelämään siirtymisessä muun muassa antamalla henkilökohtaista ohjausta ja taloudellista tukea.

Työnhakijat saavat tukea nopeaan työllistymiseen TE-palveluissa, jolloin se palveluna kiinnittyy ensisijaisesti henkilöasiakkaan työllistymiseen ja toissijaisesti hänen työllistymisedellytystensä parantamiseen. TE-palveluiden asiakkaiden pääasiallisena tavoitteena on työllistyminen.

Asiakas saa tukea työ- ja opiskelukykyensä Kelan ammatillisissa kuntoutuspalveluissa. Tarkoituksena on kuntoutuksen keinoin parantaa työllistymisedellytyksiä, kuten työssä selviytymistä, työelämävalmiuksien vahvistamista ja toissijaisesti konkreettista työllistymistä. Kuntoutuksen avulla asiakas pyrkii säilyttämään tai saamaan sellaisen ammatin tai työn, joka turvaa hänen toimeentulonsa.

TE-palvelut täydentävät Kelan ammatillista kuntoutusta. TE-palvelut ovat harkinnanvaraisia kun taas Kelan ammatillinen kuntoutus on lakisääteistä ja sen myöntöedellytykset on määritelty Kelan kuntoutuslaissa. Jos Kelan ammatillisen kuntoutuksen myöntöedellytykset täyttyvät, asiakas saa ammatillista kuntoutusta.

Yhteistyö käytännössä

Yhteistyötä varten ja ennen asiakkaan palvelutarpeen selvittämistä tarvitaan asiakkaalta kirjallisen suostumuksen tietojen luovuttamiseen yhteistyötaholle. Suostumuslomake on tämän ohjeen liitteenä sekä Kelan verkkosivuilla (KU 4 -lomake). Suostumuslomake voidaan lähettää Kelan tai TE-palveluiden yhteyshenkilölle suojatulla sähköpostilla niin, että käytetään vastaanottajan sähköpostin lopussa .s-tunnusta. Esimerkiksi maija.meikalainen@kela.fi.s

Kelan vakuutuspiirit määrittävät työkykyneuvojista tarvittavan määrän yhteyshenkilöitä, joihin TE-toimiston asiantuntijat voivat ottaa yhteyttä asiakkaan palvelutarpeen selvittämiseksi. Vastaavasti TE-toimistot nimeävät yhteyshenkilöt, joihin Kelan etuuskäsittelijät tai työkykyneuvojat voivat ottaa yhteyttä asiakkaan palvelutarpeen selvittämiseksi. Osapuolet ilmoittavat toisilleen yhdyshenkilöiden yhteystiedot. Kelan ja TE-toimiston välisessä yhteydenpidossa on mahdollista käyttää Skype-yhteyttä.

2.4 Muiden tahojen kuntoutusvastuu

Työeläkelaitos

Työeläkelaitos vastaa niiden asiakkaiden ammatillisesta kuntoutuksesta, jotka ovat työsuhteessa tai jotka ovat olleet työelämässä eikä heidän yhteytensä työelämään ole lopullisesti katkennut. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että asiakkaalla on vakiintunut työhistoria ja ansioita kuntoutusta edeltävältä viideltä viimeiseltä kalenterivuodelta vähintään 34 256,82 euroa (vuonna 2015). Kela voi kuitenkin järjestää työeläkelaitoksen asiakkaille ryhmämuotoista ammatillista kuntoutusta, kuten kuntoutus- ja sopeutumisvalmennuskursseja, opiskelun ja työn apuvälineitä sekä apuvälineiden tarpeen kartoittamiseksi tarvittavia tutkimuksia, näkövammaisten asiakkaiden ammatillisia kuntoutusselvityksiä, mielenterveyskuntoutujien työhönvalmennusta ja työssäkäyvien TYK-kuntoutusta ja kuntoutuspsykoterapiaa.

Liikenne- ja tapaturmavakuutuslakien mukainen kuntoutus

Kun asiakkaan kuntoutustarve johtuu ammattitaudista, työtapaturmasta tai liikennevahingosta, vakuutuslaitokset ja Vakuutuskuntoutus VKK r.y vastaavat ammatillisesta ja lääkinällisestä kuntoutuksesta sekä sosiaalista toimintakykyä edistävästä kuntoutuksesta. Jos kuntoutusasian käsittely on kesken tai kuntoutusta ei ole vielä haettu vakuutusyhtiöstä, Kela voi aloittaa kuntoutuksen järjestämisen viivästymistodistuksen perusteella. Viivästymistodistuksen saaminen edellyttää, että asiakas hakee kuntoutusta vakuutusyhtiöstä.

Sotilastapaturma- ja sotilasvammalakien mukainen kuntoutus

Kohderymänä ovat sota- tai asepalveluksessa tai niihin rinnastettavissa olosuhteissa tapaturmaisesti loukkaantuneet tai sairastuneet. Näissä tilanteissa Valtiokonttori vastaa ammatillisen kuntoutuksen ja lääkinällisen kuntoutuksen järjestämisestä.

Terveydenhuolto

Päävastuu sairaanhoitoon liittyvän lääkinällisen kuntoutuksen järjestämisestä on terveydenhuoltolain perusteella kunnalla. Lääkinällisen kuntoutuksen tarkoituksena on parantaa ja ylläpitää potilaan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä sekä edistää hänen elämänhallintaansa ja päivittäistä itsenäistä suoriutumistaan. Lääkinällisen kuntoutukseen kuuluu:

- kuntoutusneuvonta ja kuntoutusohjaus
- potilaan toiminta- ja työkyvyn sekä kuntoutustarpeen arviointi
- kuntoutustutkimus, jonka avulla selvitetään potilaan kuntoutusmahdollisuuksia
- toimintakyvyn parantamiseen ja ylläpitämiseen tähtäävät terapiat
- muut tarvittavat kuntoutumista edistävät toimenpiteet
- apuvälinepalvelut sekä sopeutumisvalmennus.

Sosiaalihuollon kuntoutusvastuu

Kunnat vastaavat sosiaalisesta kuntoutuksesta ja kuntouttavasta työtoiminnasta. Palveluita ovat mm. kuntouttavat sosiaalipalvelut, vammaispalvelut, työ- ja toimintakeskusten palvelut, päihdehuollon kuntouttava toiminta, elintapoihin ja elinoloihin vaikuttaminen ja vanhustenhuolto. Kuntien sosiaalihuollon ja vammaispalvelujen avulla tuetaan henkilöitä, perheitä tai yhteisöjä, joilla on turvattomuutta tai toimintakyvyn ongelmia. Kuntien palveluilla tuetaan vammaisia, kehitysvammaisia, vajaakuntoisia, päihdeongelmaisia ja vanhuksia.

Opetustoimen kuntoutusvastuu

Opetustoimen vastuulla on kasvatuksellinen kuntoutus, oppilaanohjaus ja esimerkiksi peruskoulussa, ammatillisessa erityisoppilaitoksessa tai muussa ammatillisessa oppilaitoksessa annettava erityisopetus. Kohderymänä ovat peruskoulujen tai ammatillisen opetuksen oppilaat, jotka tarvitsevat erityisopetusta tai ohjauspalveluja vamman, kehityksen viivästymisen, tunne-elämän häiriön tai muun syyn vuoksi. Toimenpiteinä ovat peruskoulun erityisopetus, ammatillinen lisäkoulutus, valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus sekä opiskelijan kokonaiskuntoutus. Opetustoimi on velvollinen järjestämään myös vammaiselle tai muuta erityistukea tarvitsevalle oppilaalle maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut, kuten tulkitsemis- ja

avustajapalvelut sekä erityiset koulussa käytettävät koulu- ja luokkakohtaiset apuvälineet. Tällaisia apuvälineitä ovat esimerkiksi erityispulpetit, hissit tai luiskat.

3 Yhteistyömenettely

Tässä osiossa kuvataan yhteistyömenettely asiakkaan ohjausprosessissa. Ohjausprosessin tavoitteena on, että työtön asiakas saa tarvitsemansa Kelan ammatillisen kuntoutuksen palvelut ja TE-palvelut oikea-aikaisesti. Asiakasohjausprosessi on kuvattu sekä TE-palveluiden että Kelan näkökulmasta kahdessa eri prosessikuvauksessa. Kumpikin kuvaus sisältää toimintamallin tilanteissa, joissa työtön asiakas tarvitsee joko TE-palveluita tai Kelan ammatillisen kuntoutuksen palveluita tai samanaikaisesti kummankin toimijan palveluita.

3.1 TE-palveluiden prosessikuvaus

TE-palveluissa ei ole erillisiä vain ammatillisen kuntoutuksen palveluja. TE-palveluja voidaan kuitenkin tarjota ammatillisen kuntoutuksen tarkoituksessa niille asiakkaille, joilla lääkäri on asianmukaisesti todennut, että henkilöllä oleva vamma tai sairaus vähentää mahdollisuuksia saada työtä, säilyttää työ tai edetä työssä. Pelkkä lääkärin toteama vamma tai sairaus ei ole riittävä peruste tarjota työvoima- ja yrityspalveluja ammatillisena kuntoutuksena, vaan TE-toimisto tekee tämän arvion aina tapauskohtaisesti. Tällöin yksittäisen palvelun tarve lähtee vamman tai sairauden aiheuttamasta työllistymisen ongelmasta. Jokaisen ammatillisena kuntoutuksena tarjotun palvelun jälkeen TE-toimiston tulisi arvioida, edellyttääkö vamman tai sairauden aiheuttama haaste edelleenkin erityistä palvelutarvetta.

Joissakin tapauksissa asianmukaisesti todettu vamma tai sairaus voi olennaisesti heikentää työnhakijan työ- tai opiskelukykyä ja ansiomahdollisuuksia. Tällöin asiakas voi olla oikeutettu Kelan tai muun tahon järjestämään tai korvaamaan ammatillisen kuntoutuksen palveluun. Oikeus kuntoutukseen voi syntyä myös siinä tapauksessa, että vamman tai sairauden voidaan arvioida lähivuosina aiheuttavan asiakkaan työ- tai opiskelukyvyn ja ansiomahdollisuuksien olennaisen heikentymisen.

3.1.1 TE-toimiston ja Kelan yhteistyö

Tässä kuvataan osatyökykyisen työttömän asiakkaan palvelutarpeen selvittämistä TE-palveluissa. Tässä prosessissa toimijana on TE-toimiston asiantuntija.

1. Selvitä, tarvitseeko asiakas TE-palvelujen ohella tai niiden sijaan Kelan kuntoutuspalveluja.

2. Aloita asiakkaan palvelutarpeen selvittäminen tutustumalla asiakkaan kokonaistilanteeseen kuten:

- terveydentilaan, työ- ja toimintakykyyn ja muuhun kokonaistilanteeseen
- koulutus- ja työhistoriaan (keskeytyneet työsuhteet ja opinnot)
- terveystilanteeseen (sairauden tai vamman vaikutukset työ- ja toimintakykyyn)
- sosiaaliseen tilanteeseen (perhetilanne, asumistilanne, taloudellinen tilanne, esim. velkakierre/ulosotto tai hoitamaton päihteiden käyttö)
- mahdolliseen aiempaan kuntoutukseen
- muihin asiakkaan kokonaistilanteeseen vaikuttaviin tekijöihin.

3. Jos asiakas on alle 25-vuotias tai 25–29-vuotias ja on valmistunut 12 kk:n sisällä, hän kuuluu nuorisotakuun piiriin. Tällöin nuorisotakuun määräaikaisten saavuttamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

- Nuoren asiakkaan kohdalla tulee myös muistaa, että jos hän tarvitsee erityistä tukea tai jos hän ei saavu tapaamisiin, hänen tietonsa voi luovuttaa etsivälle nuorisotyölle.

4. Mieti, onko asiakkaan tilanteessa kysymys työn saamisen tai osaamisen ongelmasta, johon terveydellinen tilanne vaikuttaa merkittävästi.

4.1 Jos päädyt vastaamaan **EI** eli arvioit, että asiakkaan tilanteessa kyse on työn saamisen tai osaamisen ongelmasta,

- **mutta terveydellinen tilanne ja kokonaistilanne eivät rajoita työllistymistä tai opiskelua, tällöin työnhakijan asiakkuus jatkuu vain TE-toimistossa.**
 - Esimerkiksi kyseessä on ohimenevä sairaus tai sairaus on sillä tavoin hoidossa, että asiakkaan toimintakyvyn voidaan arvioida palautuvan riittäväksi hoidon tai lääkinnällisen kuntoutuksen perusteella. Kaikki akuutit sairaudet sekä useat krooniset sairaudet ovat luonteeltaan sellaisia, että niiden vaikutukset esimerkiksi työnhakijan työ- tai opiskelukykyyn ja ansiomahdollisuuksiin ovat lyhytaikaisia. Oikean lääkityksen löytymisen jälkeen useat pitkäaikaiset sairaudet ovat joko täysin tai lähes oireettomia.

TAI

- **jos terveydellinen tilanne ja kokonaistilanne rajoittavat työllistymistä tai opiskelua, mutta asiakas ei tarvitse ammatillista kuntoutusta, työnhakijan asiakkuus jatkuu tällöinkin vain TE-toimistossa.**
 - Tällainen tilanne voi syntyä esimerkiksi silloin, kun ammatillisen kuntoutuksen toimenpiteiden käynnistäminen ei ole tarkoituksenmukaista. Henkilöllä saattaa olla sellainen vamma tai sairaus, jonka haittaavuus eri ammateissa ja työtehtävissä on selvitetty ja tiedossa ja johon ei voida vaikuttaa enää ammatillisen kuntoutuksen keinoin.
 - Tällainen tilanne voi syntyä myös silloin, kun asiakas on jo ollut ammatillisen kuntoutuksen palveluissa. Usein ammatillisen kuntoutuksen jälkeen asiakas voi olla vain vailla tarvitsemaansa työtä. TE-toimiston tehtävänä on tukea häntä löytämään työ, jossa vammasta tai sairaudesta on mahdollisimman vähän haittaa. Tarvittaessa työllistymistä tuetaan työnantajalle myönnettävällä palkkatuella ja/tai työolosuhteiden järjestelytuella.

4.2 Jos päädyt vastaamaan **EHKÄ** tai **EN TIEDÄ**, eli arvioit, että **asiakkaan terveydellinen tilanne ja kokonaistilanne mahdollisesti rajoittavat työllistymistä tai opiskelua**, etene seuraavasti:

4.2.1 Jos toteat, että työnhakijan sairaus tai vamma on selvittämättä tai on epäselvää, onko sairaus riittävässä hoidossa, ohjaa asiakas työttömien terveystarkastukseen terveydenhuoltoon. Työttömien terveystarkastuksesta saadun palautteen avulla voit yrittää uudestaan arvioida työnhakijan terveydentilan ja kokonaistilanteen mahdollisesti aiheuttamia työllistymisen tai opiskelun rajoituksia.

- Työsuhteessa olevan asiakkaan voit ohjata kääntymään työterveyshuoltonsa puoleen.

4.2.2 Jos asiakkaan sairaus tai vamma on tiedossa ja ilmeisesti riittävässä hoidossa, mutta sen vaikutus hänen työ- tai opiskelukykyynsä ja ansiomahdollisuuksiin on epäselvä, etene seuraavasti:

- Selvitä, mikä vaikutus sairaudella tai vammalla on työllistymiseen tai opiskeluun.

- Tämän voit selvittää esimerkiksi järjestämällä asiakkaalle työkyvyn arvioinnin. Vamman tai sairauden merkitystä työhön ja opiskeluun selvittävien yksilöityjen kysymyksien lisäksi voit pyytää asiantuntijalta näkemystä, olisiko työnhakija oikeutettu ammatillisen kuntoutuksen palveluihin joko Kelan tai muun tahon järjestämänä tai korvaamana.
- Voit myös hyödyntää arvioinnissa koulutus- tai työkokeilua selvittääksesi asiakkaan opiskelu- tai työkykyä.

4.2.3 Jos arvioit, että asiakas tarvitsee sairaus tai vamma ja kokonaistilanne huomioiden yksilöllistä tilanteen selvittämistä, tukea tai ohjausta ennen työllistymistä tai opiskelun aloittamista TAI jos sairaus tai vamma ja kokonaistilanne vaikuttavat työn tai opiskelupaikan saamiseen, pohdi, mitä TE-palveluja asiakas tarvitsee ja tarvitseeko hän lisäksi Kelan kuntoutusta.

4.2.4 Tutustu Kelan ammatillisen kuntoutuksen palveluihin ja mieti, tarvitseeko asiakas opiskelu- tai työkyvyn tukemiseen ammatillista kuntoutusta. Asiakkaan tilanne voi olla esim. jokin seuraavista:

- Asiakas voi olla työkäinen (syrjäytymisvaarassa oleva) nuori, jonka sairauden takia vaikea työllistyä, saada opintojaan päätökseen, löytää sopivaa koulutusala tai joka keskeyttää tai on keskeyttänyt koulunsa. TAI
 - Asiakas voi olla vajaakuntoinen aikuinen, joka on koulutettu ja joka ei kykene sairauden takia tekemään työtään tai jolla on työn tekemisessä merkittäviä rajoitteita tai hän suunnittelee mahdollisesti ammattialan vaihtoa. TAI
 - Asiakas voi olla koulutusta vailla oleva aikuinen, jolla sairaus haittaa työllistymistä tai sopivan ammattialan löytymistä.
- Jos arvioit, että asiakas tarvitsee ammatillista kuntoutusta ja on hän vielä kiinnittynyt työelämään, ohjaa hänet työeläkelaitokseen (ks. luku 2.4 Muiden tahojen kuntoutusvastuu / työeläkelaitos).
 - Jos asiakas ei ole työeläkekuntoutettava ja arvioit, että asiakas tarvitsee ammatillista kuntoutusta, keskustele yhdessä asiakkaan ja Kelan työkykyneuvojan kanssa asiakkaan tilanteesta, tarvittavista kuntoutuspalveluista ja jatko-ohjauksesta ml. siitä, mitä asiakkaan tulisi tehdä seuraavaksi. Pyydä asiakkaalta aina kirjallinen suostumus tietojen vaihtamiseen ennen yhteydenottoa Kelaan tai Kelan kuntoutuspalveluntuottajaan. Käy suostumuslomakkeen sisältö asiakkaan kanssa läpi.
 - Jos arvioit, että asiakas tarvitsee MT-työhönvalmennusta tai aikuisten ammatillista kuntoutuskurssia, keskustele yhdessä asiakkaan ja kuntoutuspalveluntuottajan kanssa ennakkohaastatteluun/esivalintaan osallistumisesta. Kuntoutuspalveluntuottajan yhteystiedot löytyvät [Kelan kurssihauasta](#). Voit vaihtoehtoisesti ottaa yhteyttä Kelaan ja keskustella yhdessä asiakkaan ja Kelan työkykyneuvojan kanssa siitä, miten ennakkohaastatteluun/esivalintaan voi osallistua.
 - Kirjaa yhteydenpito asiakastietoihin niin, että tiedoista ilmenevät eri tahojen kanssa käytyjen keskustelujen perusteella arvioidut, asiakkaan tarvitsemat kuntoutuspalvelut ja se, miksi asiakas tarvitsee kuntoutuksellista tukea sekä se, miksi työllistymispalvelut eivät ole ajankohtaisia tai tarpeellisia.
- Jos asiakkaan on arvioitu tarvitsevan TE-palveluiden sijaan Kelan kuntoutuspalveluja, asiakas siirtyy asioimaan sovitusti Kelassa. Kelassa

etuuskäsittelijä tutustuu asiakkaan kokonaistilanteeseen ja järjestää tarvittaessa asiakashaastattelun.

4.3 Jos päädyt vastaamaan **KYLLÄ** eli arvioit, että kysymys on **SEKÄ** työn saamisen tai osaamisen ongelmasta **ETTÄ** kuntoutuksellisen tuen tarpeesta, etene seuraavasti:

- Tutustu Kelan kuntoutuspalveluihin ja mieti, mitä kuntoutuspalveluita asiakas tarvitsee työllistymispalveluiden ohella.
 - Jos arvioit, että asiakas tarvitsee ammatillista kuntoutusta ja on hän vielä kiinnittynyt työelämään, ohjaa asiakas työeläkelaitokseen (ks. luku 2.4 Muiden tahojen kuntoutusvastuu/ työeläkelaitos).
- Jos arvioit, että asiakas tarvitsee TE-palveluiden ohella ammatillisen kuntoutuksen palveluita, keskustele yhdessä asiakkaan ja Kelan työkykyneuvojan kanssa asiakkaan tilanteesta, tarvittavista kuntoutuspalveluista ja siitä, onko palveluita mahdollista toteuttaa samanaikaisesti. Keskustele myös jatko-ohjauksesta ml. siitä, mitä asiakkaan tulisi tehdä seuraavaksi. Pyydä asiakkaalta aina kirjallinen suostumus tietojen vaihtamiseen ennen yhteydenottoa Kelaan tai Kelan kuntoutuspalveluntuottajaan. Käy suostumuslomakkeen sisältö asiakkaan kanssa läpi.
 - Jos arvioit, että asiakas tarvitsee MT-työhönvalmennusta tai aikuisten ammatillista kuntoutuskurssia, keskustele yhdessä asiakkaan ja kuntoutuspalveluntuottajan kanssa ennakkohaastatteluun/esivalintaan osallistumisesta. Kuntoutuspalveluntuottajan yhteystiedot löytyvät Kelan kurssihausta. Voit vaihtoehtoisesti ottaa yhteyttä Kelaan ja keskustella yhdessä asiakkaan ja Kelan työkykyneuvojan kanssa siitä, miten ennakkohaastatteluun/esivalintaan voi osallistua.
- Kirjaa yhteydenpito asiakastietoihin niin, että tiedoista ilmenevät eri tahojen kanssa käytyjen keskustelujen perusteella arvioidut, asiakkaan tarvitsemat kuntoutuspalvelut ja se, miksi asiakas tarvitsee kuntoutuksellista tukea sekä se, milloin/mitkä työllistymispalvelut ovat ajankohtaisia tai tarpeellisia.
- Ilmoita tarvittaessa Kelaan asiakkaalle järjestetystä TE-palvelusta, jos asiakas on antanut siihen suostumuksen.
- Jos asiakkaan palvelut eivät käynnisty suunnitelman mukaisesti tai jos asiakkaan tilanteessa tapahtuu olennaisia muutoksia, keskustele yhdessä asiakkaan ja Kelan työkykyneuvojan kanssa asiakkaan tarvitsemista palveluista ja jatko-ohjauksesta.

3.1.2 Asiakkuus TE-toimistossa kuntoutuksen aikana

Tässä kuvataan asiakkuuden jatkumista TE-toimistossa Kelan järjestämän kuntoutuksen aikana.

1. TE-toimiston asiakas aloittaa Kelan ammatillisen kuntoutuksen.

Kun työnhakija-asiakas on aloittamassa Kelan ammatillisen kuntoutuksen, asiakkaan työllistymissuunnitelma on tarvittaessa päivitettävä. Siinä kuvataan ne mm. verkkopalveluna toteutettavat palvelut, joita asiakas hyödyntää ammatillisen kuntoutuksensa aikana. Tarvittaessa karsitaan ne sovitut palvelut, jotka ovat päällekkäisiä Kelan ammatillisen kuntoutuksen kanssa.

Kun TE-toimiston asiakas aloittaa Kelan ammatillisen kuntoutuksen, asiakkuus TE-toimistossa jatkuu, ellei asiakas nimenomaisesti pyydä sen katkaisemista. Työtöntä asiakasta on tällöin neuvottava ottamaan yhteyttä työttömyysetuuden maksajaan sen selvittämiseksi, mitä vaikutuksia tällä on hänen toimeentuloonsa esimerkiksi kuntoutuksen mahdollisilla välilläjaksilla tai kuntoutuksen päätyttyä. Kelan ammatillinen kuntoutus ei estä asiakasta vastaanottamasta työtä tai TE-palveluja, jolloin esimerkiksi hänen työllisyyskoodinaan säilyy ”työtön”, jos työttömän työnhakijan muut edellytykset täyttyvät.

Kun asiakas aloittaa Kelan ammatillisen kuntoutuksen, ota huomioon seuraavat asiat:

- Käynnistyvästä kuntoutuspalvelusta tulee tieto TE-toimistoon joko Kelalta tai asiakas toimittaa tiedon itse.
- Säilytä asiakkaan asiakkuus, ellei hän nimenomaan pyydä katkaisemaan sitä.
- Säilytä asiakkaan työllisyyskoodi.
- Päivitä työllistymissuunnitelma yhdessä asiakkaan kanssa.

2. Kelan ammatilliseen kuntoutukseen osallistuva ilmoittautuu TE-toimiston asiakkaaksi.

Kelan ammatillinen kuntoutus on aina työelämätavoitteista. Jos kuntoutuja on vailla työsuhdetta, hänen on yleensä syytä olla samanaikaisesti asiakkaana TE-toimistossa, jotta myös tarvittavat TE-palvelut ovat hänen käytössään.

Kelan ammatilliseen kuntoutukseen osallistuvan palvelu TE-toimistossa käynnistyy lähtökohtaisesti samalla tavoin kuin muidenkin asiakkaiden.

3.1.3 Yhteistyö Kelan ammatillisen kuntoutuksen palveluntuottajan kanssa

Kelan ammatillisen kuntoutuksen palveluntuottaja on Kelan standardien perusteella veloitettu tekemään tarvittaessa verkostoyhteistyötä kuntoutujan kotipaikkakunnan terveydenhuollon, TE-toimiston ja TYP:n kanssa, kun kyseessä on aikuisten ammatillinen kuntoutuskurssi, ammatillinen kuntoutusselvitys, työhönvalmennus ja mielenterveyskuntoutujien työhönvalmennus. Verkostotyön tavoitteena on hyvän kuntoutus- ja hoitoketjun sekä kuntoutuksen yhdistyminen muiden toimijoiden palveluihin. Sen tarkoituksena on, että kuntoutujan ammatilliseen kuntoutusprosessiin liittyvää tietoa vaihdetaan ja siirretään joustavasti toimijalta toiselle kuntoutujan läsnä ollessa ja hänen suostumuksellaan. Verkostoneuvottelu suositellaan järjestettäväksi esimerkiksi silloin, kun kuntoutujan ammatilliseen suunnitelmaan tarvitaan lisätietoa ammatillisen kuntoutuskurssin alkuvaiheessa tai tietoa tulee jakaa eteenpäin ennen kuntoutuksen päättymistä.

Verkostoneuvottelu voidaan toteuttaa tapaamisena tai myös video- tai puhelinneuvotteluna joko palveluntuottajan tai muun toimijan tiloissa. Verkostoneuvottelussa käydään läpi kuntoutujan kanssa kuntoutuksesta saatu hyöty ja tapahtuneet muutokset. Samalla sovitaan siirtymävaiheen jatkosuunnitelma, jolla varmistetaan kuntoutujan ammatillinen eteneminen.

Koska tuetun työllistymisen palvelulinja koordinoi kuntoutusyhteistyötä, se voi nimetä yhteyshenkilön palveluntuottajayhteistyöhön. Tällöin yhteyshenkilö voi asiakkaan TE-toimiston omavirkailijan sijasta osallistua verkostoneuvotteluihin ja päivittää tarvittaessa kaikkien samaan ryhmämuotoiseen kuntoutukseen osallistuvien työllistymissuunnitelmat.

Asiakkaalla on oikeus valita, missä TE-toimiston toimipaikassa hän asioi. Riippumatta siitä, missä TE-palveluverkoston toimipaikassa asiakas asioi, TE-toimiston tehtävänä on huolehtia siitä, että asiakas saa palvelutarpeensa edellyttämät palvelut. Tällöin Kelan ammatilliseen kuntoutukseen

liittyvä verkostotapaaminen on asiakkaan niin halutessa voitava järjestää myös muussa TE-toimipisteessä kuin missä hän on aikaisemmin asioinut.

Kelan ammatilliseen kuntoutukseen osallistuvalla laaditaan kuntoutuksen aikana ammatillinen suunnitelma, joka sisältää työlle ja koulutukselle asetetut tavoitteet. Tarkoitus on tuoda esiin myös muut työkykyä edistävät palvelut, kuten TE-palvelut. Tiedonsaantiin tarvitaan kuntoutujan lupa. Kun Kelan palveluntuottajalla on henkilön allekirjoittama lupa tietojen luovutukseen, TE-toimisto tulostaa luvassa yksilöidyt tiedot URA-järjestelmästä. Näitä voivat olla työnhakijan perustietojen lisäksi mm. työllistymissuunnitelma ja aikaisemmin työnhakijalle tarjotut palvelut (etenkin kokeilut). Tiedot voidaan toimittaa joko

- a) lähettämällä ne palveluntuottajalle tai
- b) antamalla ne asiakkaalle itselleen.

Vastaavasti kuntoutuksen päätyttyä asiakkaan suostumuksella voidaan siirtää tietoja Kelan palveluntuottajalta TE-toimistoon.

3.2 Kelan prosessikuvaus

Tässä kuvataan osatyökykyisen työttömän asiakkaan palvelutarpeen selvittämistä Kelassa. Tässä prosessissa toimijana on Kelan etuuskäsittelijä ja työkykyneuvoja.

1. Selvitä, tarvitseeko asiakas Kelan kuntoutuspalveluiden ohella tai niiden sijaan TE-palveluja.
2. Aloita asiakkaan palvelutarpeen selvittäminen tutustumalla asiakkaan kokonaistilanteeseen.
 - Tarkista kuntoutukseen ohjaava taho. Asiakas voi ohjautua kuntoutukseen esimerkiksi terveydenhuollon, työeläkelaitoksen, oppilaitoksen tai Kelan palveluista tai henkilökohtaisen Kela-neuvonnan tai työkykyneuvonnan kautta.
 - Selvitä asiakkaan terveydentila, työ- ja toimintakyvyn tausta Kelassa olevista asiakirjoista mukaan lukien olennaiset tiedot eri etuuksista, kuten sairauspäivärahasta, kuntoutustuesta, työkyvyttömyyseläkkeestä ja lääkeostoista sekä aiempi Kelan ja muiden tahojen järjestämä kuntoutus.

3. Mieti, onko asiakkaan tilanteessa kysymys työn saamisen tai osaamisen ongelmasta?

3.1 Jos päädyt vastaamaan **EI** eli arvioit, että **asiakkaan terveydellinen tilanne ja kokonaistilanne rajoittavat työllistymistä tai tilanne vaikuttaa epäselvältä JA asiakas tarvitsee kuntoutuksellista tukea**, etene seuraavasti:

- Jos arvioit, että asiakas tarvitsee ammatillista kuntoutusta ja on hän vielä kiinnittynyt työelämäään, ohjaa asiakas työeläkelaitokseen (ks. luku 2.4 Muiden tahojen kuntoutusvastuu / työeläkelaitos).
- Jos arvioit, että terveydelliset selvitykset eivät ole riittäviä, ota asiakkaan suostumuksella yhteyttä terveydenhuoltoon tai ohjaa asiakas terveydenhuoltoon.
- Jos arvioit, että asiakkaalla on ammattitauti, liikenne- tai työtapaturmavahinko, ota yhteyttä vakuutusyhtiöön ja ohjaa asiakas tarvittaessa sinne. Jos kyseessä on sotilastapaturma- tai sotilasvammalain mukainen vamma tai sairaus, ota yhteyttä Valtiokonttoriin ja ohjaa asiakas tarvittaessa sinne.
- Jos arvioit, että terveydentilan selvitykset ovat riittävät ja asiakas tarvitsee kuntoutusta, asiakkuus jatkuu vain Kelassa.

3.2 Jos päädyt vastaamaan **KYLLÄ** ja arvioit, että **asiakkaan tilanteessa kyse on vain työn saamisen tai osaamisen ongelmasta, koska**

- **terveydellinen tilanne ja kokonaistilanne eivät rajoita työllistymistä TAI**
- **terveydellinen tilanne ja kokonaistilanne rajoittavat työllistymistä, mutta asiakas ei tarvitse tai halua ammatillista kuntoutusta, etene seuraavasti:**
- Tutustu TE-palveluihin ja mieti, tarvitseeko asiakas työllistymispalveluita.
- Jos arvioit, että asiakas tarvitsee TE-palveluja, keskustele yhdessä asiakkaan ja TE-toimiston asiantuntijan kanssa asiakkaan tarvitsemista TE-palveluista ja jatko-ohjauksesta. Ohjaa asiakas ensisijaisesti ilmoittautumaan asiakkaaksi TE-toimistoon.
 - Asiakkuus käynnistyy, kun asiakas pyytää sitä sähköisesti työnhaun käynnistämiseen tarkoitetussa verkkopalvelussa (ks. lisää täältä) tai henkilökohtaisesti TE-toimistossa. Tällöin hänet rekisteröidään asiakkaaksi TE-toimiston asiakastietojärjestelmään. Henkilö rekisteröidään työnhakijaksi aina hänen sitä pyytäessä. Työnhaun voi käynnistää, vaikka asiakas ei olisikaan työtön tai vaikka hän saisi työttömyysetuutta tai olisi Kelan ammatillisessa kuntoutuksessa. TE-toimiston tulee järjestää työnhakijalle ensimmäinen haastattelu kahden viikon kuluessa työnhaun alkamisesta. Haastattelu voidaan järjestää TE-toimistossa tai esimerkiksi puhelimitse.
- Jos asiakas haluaa vain yksittäisen palvelun asiakkaaksi eikä halua rekisteröityä työnhakija-asiakkaaksi, keskustele yhdessä asiakkaan ja TE-toimiston asiantuntijan kanssa asiakkaan tilanteesta, tarvittavista TE-palveluista. Keskustele myös jatko-ohjauksesta ml. siitä, mitä asiakkaan tulisi tehdä seuraavaksi.
- Pyydä asiakkaalta kirjallinen suostumus tietojen vaihtamiseen ennen yhteydenottoa TE-toimiston asiantuntijaan. Käy suostumuslomakkeen sisältö asiakkaan kanssa läpi.
- Kirjaa yhteydenpito asiakastietoihin niin, että siitä käyvät ilmi keskustelujen perusteella arvioidut, asiakkaan tarvitsemat työllistymispalvelut ja se, miksi Kelan kuntoutuspalvelut eivät ole ajankohtaisia tai tarpeellisia.

→ Jos asiakkaan on arvioitu tarvitsevan TE-palveluja, hänen asiakkuutensa jatkuu vain TE-toimistossa. TE-toimistossa asiantuntija tutustuu asiakkaan kokonaistilanteeseen ja järjestää asiakashaastattelun työllistymissuunnitelman laatimiseksi.

3.3. Jos päädyt vastaamaan **KYLLÄ** eli arvioit, että kysymys on **SEKÄ** työn saamisen tai osaamisen ongelmasta **ETTÄ** kuntoutuksellisen tuen tarpeesta, etene seuraavasti:

- Tutustu TE-palveluihin ja mieti, mitä TE-palveluja asiakas tarvitsee kuntoutuksen ohella.
- Jos arvioit, että asiakas tarvitsee kuntoutuksen ohella TE-palveluita, keskustele yhdessä asiakkaan ja TE-toimiston asiantuntijan kanssa asiakkaan tarvitsemista TE-palveluista ja jatko-ohjauksesta. Ohjaa asiakas ensisijaisesti ilmoittautumaan asiakkaaksi TE-toimistoon.
 - Asiakkuus käynnistyy, kun asiakas pyytää sitä sähköisesti työnhaun käynnistämiseen tarkoitetussa verkkopalvelussa (ks. lisää täältä) tai henkilökohtaisesti TE-toimistossa. Tällöin hänet rekisteröidään asiakkaaksi TE-toimiston asiakastietojärjestelmään. Henkilö myös rekisteröidään työnhakijaksi aina hänen sitä pyytäessä. Työnhaun voi käynnistää, vaikka asiakas ei olisikaan työtön tai vaikka hän saisi työttömyysetuutta tai olisi Kelan ammatillisessa kuntoutuksessa. TE-toimiston tulee järjestää työnhakijalle ensimmäinen haastattelu kahden viikon

kuluessa työnhaun alkamisesta. Haastattelu voidaan järjestää TE-toimistossa tai esimerkiksi puhelimitse.

- Jos asiakas haluaa vain yksittäisen palvelun asiakkaaksi eikä halua rekisteröityä työnhakija-asiakkaaksi, keskustele yhdessä asiakkaan ja TE-toimiston asiantuntijan kanssa asiakkaan tilanteesta, tarvittavista TE-palveluista ja siitä, onko palveluita mahdollista toteuttaa samanaikaisesti. Keskustele myös jatko-ohjauksesta ml. siitä, mitä asiakkaan tulisi tehdä seuraavaksi.
- Pyydä asiakkaalta kirjallinen suostumus tietojen vaihtamiseen ennen yhteydenottoa TE-toimiston asiantuntijaan. Käy suostumuslomakkeen sisältö asiakkaan kanssa läpi.
- Kirjaa yhteydenpito asiakastietoihin niin, että siitä käyvät ilmi keskustelujen perusteella arvioidut, asiakkaan tarvitsemat kuntoutuspalvelut ja se, miksi asiakas tarvitsee kuntoutuksellista tukea sekä se, mitkä työllistymispalvelut ovat ajankohtaisia tai tarpeellisia.
 - Jos asiakkaan on arvioitu tarvitsevan Kelan kuntoutuspalveluiden lisäksi TE-palveluja, hänen asiakkuutensa alkaa myös TE-toimistossa. TE-toimiston asiantuntija tutustuu asiakkaan kokonaistilanteeseen ja järjestää tarvittaessa asiakashaastattelun.
- Ilmoita tarvittaessa TE-toimistoon asiakkaalle järjestetystä Kelan kuntoutuspalvelusta, jos asiakas on antanut siihen suostumuksen.
- Jos asiakkaan palvelut eivät käynnisty suunnitelman mukaisesti tai jos asiakkaan tilanteessa tapahtuu olennaisia muutoksia, keskustele yhdessä asiakkaan ja TE-toimiston asiantuntijan kanssa asiakkaan tarvitsemista palveluista ja jatko-ohjauksesta.

3.3 TE-toimisto, kunta tai Kela arvioi monialaisen yhteispalvelun tarpeen (TYP)

Tämä ohje on tarkoitettu käytettäväksi Kelassa ja TE-palveluissa asiakaspinnassa työskenteleville. Työttömien monialaisessa yhteispalvelussa, TYP:ssä noudatetaan omaa TYP-laissa säädettyä toimintamallia.

TE-toimiston, kunnan tai Kelan tulee arvioida työttömän monialaisen yhteispalvelun (TYP) tarve, kun työtön on saanut työmarkkinatukea työttömyyden perusteella vähintään 300 päivältä tai hän on ollut yhtäjaksoisesti työttömänä vähintään tietyn ajan. Alle 25-vuotiailla monialaisen yhteispalvelun tarve arvioidaan, kun työttömyys on kestänyt yhtäjaksoisesti kuusi kuukautta ja 25 vuotta täyttäneillä se arvioidaan, kun työttömyys on kestänyt yhtäjaksoisesti 12 kuukautta.

Monialaisen yhteispalvelun tarve tarkoittaa tilannetta, jossa työttömän työllistymisen edistäminen edellyttää kunnan, TE-toimiston ja Kelan järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen yhteensovittamista. Palvelujen yhteensovittaminen on tarpeen silloin, kun työttömän työllistymisvaikeudet eivät johdu yksinomaan avointen työpaikkojen tai ammatillisen osaamisen puutteista. Näissä tilanteissa työttömällä on lisäksi sellaisia työllistymiseen vaikuttavia työ- tai toimintakyvyn rajoitteita tai elämänhallintaan liittyviä ongelmia, jotka eivät ratkea yksinomaan viranomaisten välisellä konsultaatiolla vaan edellyttävät monialaista yhteistyötä. Eri viranomaisten tarjoamien palvelujen tai etuuksien samanaikainen tarve ei automaattisesti merkitsisi monialaisen yhteispalvelun tarvetta.

Työttömällä ei olisi monialaisen yhteispalvelun tarvetta esimerkiksi seuraavissa tilanteissa:

- Henkilön terveydentilaan vaikuttava sairaus tai vamma on tunnistettu, eikä sillä ole vaikutusta hänen työnhakuunsa (vastuu työllistymisprosessista TE-toimistolla).
- Henkilölle järjestetään ammatillisena kuntoutuksena koulutus uuteen ammattiin, koska hän on työkyvyn aiemman ammattinsa mukaiseen työhön (vastuu ammatillisen kuntoutuksen prosessista Kelalla tai työeläkelaitoksella).
- Henkilö saa työttömyyden vuoksi samanaikaisesti useampaa etuutta (esimerkiksi työttömyysetuutta, toimeentulotukea ja asumistukea), mutta hänen palvelutarpeeseensa voidaan vastata TE-palveluilla (vastuu työllistymisprosessista TE-toimistolla).
- Henkilön työttömyys on pitkittynyt, koska työmarkkinatilanteen vuoksi hänelle ei ole tarjolla soveltuvaa työtä, mutta henkilön osaaminen ja työmarkkinavalmiudet ovat kuitenkin ajan tasalla, eikä hänellä ole sosiaali-, terveys- tai kuntoutuspalvelujen tarvetta (vastuu työllistymisprosessista TE-toimistolla).
- Henkilö on saanut työmarkkinatukea työttömyyden perusteella vähintään 300 päivältä. Tällöin kunta maksaa osan työttömyysaikaisesta työmarkkinatuesta, mutta henkilön palvelutarpeeseen voidaan vastata julkisilla työvoimapalveluilla (vastuu työllistymisprosessista TE-toimistolla).
- Henkilöllä on sellainen hoitoa vaativa päihde- tai mielenterveysongelma, jonka vuoksi hän ei kykene osallistumaan työllistymistä edistävään palveluun (vastuu hoito- ja kuntoutusprosessista kunnan sosiaali- ja terveyspalveluilla).

4 Palvelukuvaukset

4.1 TE-palvelut

TE-palvelut kuvataan tarkemmin TEM:n antamassa ohjeessa, joka koskee julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain ja asetuksen soveltamista. Ohjeen löydät [täältä](#).

Työnvälityspalvelut työnhakijalle

TE-toimisto etsii ja tarjoaa työnhakijalle sopivia työpaikkoja. Työpaikan sopivuutta arvioitaessa TE-toimisto ottaa huomioon työnhakijan ammatillisen osaamisen, aiemman työhistorian, koulutuksen ja työkyvyn ja arvioi näitä suhteessa työnantajan esittämiin työpaikkaa koskeviin vaatimuksiin. Ks. lisää [täältä](#).

Asiantuntija-arvioinnit

- Työkyvyn arviointi

TE-toimisto voi hankkia henkilöasiakkaalle työkyvyn arvioinnin, jos työnhakijalla on sellainen diagnosoitu vamma tai sairaus, jonka arvioidaan vaikuttavan mahdollisuuksiin saada työtä ja jonka työ- ja toimintakykyä suhteessa hakuammattiin tai suunniteltuun koulutukseen pitää tarkemmin tai yksilöidymmin selvittää. Hankittavat palvelut voivat sisältää esim. lääketieteellisiä, psykologisia ja/tai sosiaalisia tutkimuksia ja arviointeja; työtehtävien kokeilemistä ohjatusti. Työkyvyn arviointi hankitaan tilanteessa, jossa asiakkaan työ- ja toimintakykyä pitää tarkemmin tai yksilöidymmin selvittää suhteessa hakuammattiin tai suunniteltuun koulutukseen. Työkyvyn arviointia voidaan käyttää esimerkiksi urasuunnittelun osana, työllistämistä edistävien palvelujen suunnittelussa sekä työllistymisprosessin ja työllistymistä edistävien palvelujen aikana. Jos asiakas tarvitsee palvelua sairauden diagnosoimiseksi, sairauden hoitamiseksi, hoidon arvioimiseksi tai lääkinnällisen kuntoutuksen järjestämiseksi, hänet ohjataan kunnan terveydenhuoltoon työttömien terveystarkastukseen.

- Yrittäjävalmiuksien ja yritystoiminnan edellytysten arviointi

TE-viranomainen voi välittää tietoa ja antaa neuvontaa yritystoiminnan käynnistämisestä ja kehittämismahdollisuuksista. TE-viranomainen voi hankkia myös yrittäjävalmiuksien ja yritystoiminnan edellytysten arviointeja.

- Muut asiantuntija-arvioinnit

TE-viranomainen voi hankkia myös muita asiantuntija-arviointeja henkilöasiakkaan osaamisen, ammattitaidon, soveltuvuuden sekä työ-, yritystoiminta- ja koulutusvaihtoehtojen selvittämiseksi. Hankinnan tulee liittyä yksinomaan edellä mainittuihin asiakkaan yksilöllisestä palvelutarpeesta lähteviin tavoitteisiin, eikä niillä tule paikata esimerkiksi kunnan järjestämisvastuulla olevia palveluja. Muuta asiantuntija-arviointia käytetään esimerkiksi, kun tarvitaan asiantuntijan näkemystä tilanteessa, jossa asiakkaalla kertomansa mukaan on tai hänellä epäillään olevan tarkemmin määrittelemättömiä rajoitteita ja jossa TE -toimisto ei pysty tekemään kokonaisvaltaista arviota asiakkaan selviytymisestä suunnitellussa työssä tai koulutuksessa.

Muuta asiantuntija-arviota ei voi käyttää asiakkaan terveydentilan määrittelyyn tai puuttuvan diagnoosin hankkimiseen. Jos asiakas tarvitsee palvelua sairauden diagnosoimiseksi, sairauden hoitamiseksi, hoidon arvioimiseksi tai lääkinällisen kuntoutuksen järjestämiseksi, hänet ohjataan kunnan terveydenhuoltoon työttömien terveystarkastukseen.

AmmatINVALINNAN- ja uraohjaus

AmmatINVALINNAN- ja uraohjauksen tavoitteena on tukea asiakasta ammatINVALINTAAN, urasuunnitteluun ja osaamisen kehittämiseen liittyvien tavoitteiden täsmentämisessä. Asiakasta autetaan myös laatimaan tilanteeseensa sopiva ja työmarkkinoiden tarjoamat mahdollisuudet huomioon ottava, kestävä ratkaisuun johtava urasuunnitelma. AmmatINVALINNAN- ja uraohjaukseen voi asiakkaan suostumuksella sisältyä koulutusohjauksen, uraohjauksen, kuntoutusohjauksen tai muiden, mahdollisesti ulkopuolisten, asiantuntijoiden osallistumista prosessiin. AmmatINVALINNAN- ja uraohjauksen perusta muodostuu ohjauksellisista keskusteluista. Ks. lisää [täältä](#).

Uravalmennus

Uravalmennuksen avulla tuetaan ja ohjataan henkilöasiakasta ammatINVALINNAN- ja uravaihtoehtojen selkiyttämisessä, ammatilliseen koulutukseen hakeutumisessa ja työelämävalmiuksien kehittämässä. Uravalmennus on palvelu niille asiakkaille, joiden arvioidaan tarvitsevan TE-toimiston uraohjauksen lisäksi toiminnallisempaa, intensiivisempää ja pitkäkestoisempaa tukea urasuunnittelussaan. Ks. lisää [täältä](#).

Työhakuvalmennus

Asiakas voi täydentää ja päivittää työnhakutaitojaan osallistumalla työhakuvalmennukseen. Työhakuvalmennus on työnhaun opiskelua ryhmässä. Valmennuksen aikana asiakas on työnhakijana. Valmennuksessa käydään läpi työnhaun eri osa-alueita, työmarkkinoiden tilannetta ja työnantajien odotuksia sekä tutustutaan työnhaun sähköisiin kanaviin ja välineisiin. Ks. lisää [täältä](#).

Työhönvalmennus

Julkisena työvoimapalveluna hankittavan työhönvalmennuksen tarkoituksena on tukea henkilöasiakkaan siirtymistä työhön. Työhönvalmennus tarjoaa henkilöasiakkaalle tiiviin henkilökohtaisen tuen työpaikan etsimiseen, työsopimuksen solmimiseen ja/tai työsuhteen vakiinnuttamiseen. Ks. lisää [täältä](#).

Työkokeilu

Työkokeilu on henkilöasiakkaalle työpaikalla järjestettävä, ei-työsuhteinen, työllistymistä edistävä palvelu. Työkokeilun tavoitteena on selvittää henkilöasiakkaan ammatINVALINNAN- ja uravaihtoehtoja tai tukea paluuta työmarkkinoille. Työkokeilua voidaan käyttää sopivan työ- ja

koulutusvaihtoehdon löytämiseksi, jos henkilöasiakkaalta puuttuu ammatillinen koulutus tai kyseessä on alan tai ammatin vaihto. Työkokeilua ei käytetä työkokemuksen hankkimiseksi. Ks. lisää [täältä](#).

Koulutuskokeilu

Koulutuskokeilussa henkilöasiakas kokeilee tiettyä koulutusala oppilaitoksessa. Tarkoituksena on selvittää hänen soveltuvuuttaan kyseiseen koulutukseen tai alalle sekä edellytyksiään opiskella kyseisessä oppilaitoksessa.

Työvoimakoulutus

Työvoimakoulutuksena tarjotaan ammatillisia valmiuksia edistävää koulutusta. Suuri osa ammatillisesta työvoimakoulutuksesta on tutkintotavoitteista, jolloin opiskelija suorittaa perus-, ammatti- tai erikoisammattitutkinnon tai tutkinnon osia. Tietyin edellytyksin on mahdollista suorittaa myös korkeakoulututkinto. Osa koulutuksesta on jatko- ja täydennyskoulutusta, jossa keskeisenä tavoitteena on kehittää ja täydentää työnhakijoiden ammatillisia valmiuksia. Yrittäjäkoulutusta hankitaan työnhakijoille, joilla on kiinnostusta ja valmiuksia perustaa oma yritys.

Työvoimakoulutuksen opiskelijaksi voidaan valita henkilö, joka soveltuu koulutukseen ja sen tavoitteena olevaan ammattiin tai tehtävään. Lisäksi valittavalla tulee olla koulutustarve.

Työvoimakoulutus on pääasiassa tarkoitettu aikuisille. Alle 20-vuotias oppivelvollisuuden suorittanut henkilö voidaan valita ammatillisia valmiuksia antavaan työvoimakoulutukseen, jos koulutuksen suorittaminen ei esimerkiksi peruskoulun heikon opintomenestyksen, terveydellisten tai sosiaalisten syiden vuoksi ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista omaehtoisena opiskeluna. Ks. lisää [täältä](#).

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

Jos työnhakijalta puuttuu ammatillinen koulutus tai hänen osaamisessaan on sellaisia puutteita, joiden vuoksi hänen työttömyytensä uhkaa pitkittyä ja hänellä on ammatillisen koulutuksen tarve, voidaan tähän tarpeeseen lähteä vastaamaan niin työvoimakoulutuksen kuin omaehtoisen opiskelun avulla. Painopiste on lyhytkestoisissa ja nopeaa työmarkkinoille sijoittumista edistävissä opinnoissa.

Työnhakijalla voi olla mahdollisuus työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen opiskeluun, jos hän on täyttänyt 25 vuotta ja hänellä on TE-toimiston toteama koulutustarve. Lisäksi edellytetään, että opiskelun katsotaan olennaisesti parantavan työnhakijan mahdollisuuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille. Työnhakijan on haettava opintoihin samoin ehdoin ja menettelyin kuin muidenkin omaehtoiisiin opintoihin hakevien. Opiskelijaksi ottamisesta päättää aina oppilaitos tai koulutuspalvelun tuottaja. Ks. lisää [täältä](#).

Palkkatuki

Palkkatuki on työnantajalle palkkauskustannuksiin myönnettävä tuki, jolla edistetään työttömän työnhakijan työllistymistä. Palkkatuetun työn tarkoituksena on parantaa tuella palkattavan henkilön ammatillista osaamista ja edistää työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Työnantajalle palkkatuki on kompensatiota työntekijän heikommasta tuottavuudesta ja siitä, että työnantaja saattaa joutua käyttämään tavallista enemmän aikaa tällaisen työntekijän työnohjaukseen. Palkkatuettuun työhön voidaan sisällyttää tai liittää koulutusta muun muassa myöntämällä palkkatuki oppisopimuskoulutukseen tai yhdistämällä tuettu työ ja työvoimakoulutus.

Palkkatuetussa työssä solmitaan normaali työsuhde. Työsuhde voi olla osa-aikainen tai kokoaikainen. Työsuhde voi olla myös määräaikainen tai toistaiseksi voimassa oleva. Palkkatuella katetaan osa palkkauskustannuksista. Ks. lisää [täältä](#).

Työolosuhteiden järjestelytuki

TE-toimisto voi edistää osatyökykyisen työntekoa työolosuhteiden järjestelytuella, jos työhön palkattavan tai työssä jo olevan henkilön vamma tai sairaus edellyttää uusia työvälineitä tai kalusteita, muutostöitä työpaikalla tai apua työssä toiselta työntekijältä.

Työvälineiden hankintaan tai työpaikan muutostöihin työnantaja voi saada tukea enintään 4 000 euroa henkilöä kohden. Korvausta toisen työntekijän antamasta avusta voi saada enintään 20 työtunnille kuukaudessa enintään 18 kuukauden ajan. Tukea maksetaan kuukausittain jälkikäteen 20 euroa tunnilta toteutuneiden työtuntien perusteella. Ks. lisää [täältä](#).

Starttiraha

Yrittäjäksi ryhtyvän henkilöasiakkaan toimeentulon turvaamiseksi voidaan myöntää starttirahaa yritystoiminnan käynnistämisen- ja vakiinnuttamisvaiheessa enintään 18 kuukaudeksi.

Starttirahapäätös tehdään jaksoittain. Ensimmäisen jakson pituus on kuusi kuukautta. Alle kuuden kuukauden mittaisia päätöksiä voidaan tehdä ainoastaan poikkeustapauksissa. Toisen jakson kesto on enintään kuusi kuukautta. Kolmannelle jaksolle starttirahaa voidaan myöntää tietyissä tapauksissa. Starttirahan myöntää TE-toimisto, jossa hakija on henkilöasiakkaana.

Starttirahan myöntäminen edellyttää, että hakijalla on ammatillisen osaamisen lisäksi riittävät valmiudet aiottuun yritystoimintaan tai hän on sitoutunut hankkimaan tarvittavat yrittäjävalmiudet. Starttirahan myöntäminen edellyttää myös, että aiottu yritystoiminta on luonteeltaan päätoimista. Lisäksi aiottuun yritystoimintaan tulee olla TE-toimiston arvion mukaan jatkuvan kannattavan toiminnan edellytykset. TE-toimisto voi asettaa starttirahapäätöksessä myös muita tarpeellisia ehtoja, kuten rahoituksen järjestäminen ja yksityisen velkajärjestelyn maksuohjelman noudattaminen. Ks. lisää [täältä](#).

Kulukorvaus

Kela tai työttömyyskassa myöntää lakisääteisen kulukorvauksen siihen oikeutetuille työnhakijoille ilman, että sitä tarvitsee erikseen hakea. Kela tai työttömyyskassa saattaa kuitenkin edellyttää selvitystä esimerkiksi majoituskuluista. TE-toimisto voi myöntää kulukorvausta työtä vaille olevalle henkilöasiakkaalle ns. harkinnanvaraisena korvauksena.

Matka- ja yöpymiskustannusten korvaus

Työttömälle työnhakijalle, joka hakee työhön, voidaan harkinnanvaraisesti myöntää korvausta matka- ja yöpymiskustannuksista. Korvausta voidaan myöntää Suomessa tehdyistä edestakaisista matkoista työhaastatteluun tai työsopimuksen tekemiseksi, jos työ kestää vähintään kaksi viikkoa ja työaika on keskimäärin vähintään 18 tuntia. Matkakustannusten korvaamisen edellytyksenä on, että kustannusten korvaamista on pidettävä työvoiman saatavuuden ja työttömän työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaisena.

TE-toimistossa asioinnista aiheutuvat matkakustannukset pääsääntöisesti asiakas maksaa itse. Matkakustannukset voidaan korvata tilanteessa, jossa työtön henkilöasiakas ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää yleisiä kulkuvälineitä tai omaa autoa, vaan tarvitsee kuljetuspalveluita voidakseen asioida toimistossa. Ks. lisää [täältä](#).

Muuttokustannusten korvaus

TE-toimisto voi myöntää korvausta muuttokustannuksista työttömälle työnhakijalle sekä irtisanotulle tai määräaikaisessa työsuhteessa olevalle, työttömäksi jäävälle työnhakijalle, joka siirtyy työhön. Edellytyksenä on, että työ kestää vähintään kuusi kuukautta ja työaika on keskimäärin vähintään 18 tuntia viikossa.

Muuttokustannukset voidaan korvata vain tapauksissa, joissa työ sijaitsee Suomessa työnhakijan työssäkäyntialueen ulkopuolella. Työssäkäyntialue ulottuu 80 kilometrin etäisyydelle työnhakijan

tosiasiallisesta asuinpaikasta. Jos muuhun arvioon ei ole aihetta, henkilön tosiasiallisena asuinpaikkana pidetään hänen TE-toimiston asiakastietojärjestelmään merkittyä osoitettaan.

Muuttokustannusten korvaamisen edellytyksenä on, että kustannusten korvaamista on pidettävä työvoiman saatavuuden ja työttömän tai työttömäksi jäävän työnhakijan työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaisena. Muuttokustannusten korvausta ei voida maksaa työnhakijalle, joka saa muuta korvausta muutosta aiheutuvista kustannuksista. Ks. lisää [täältä](#).

Kotoutumiskoulutus

Kotoutumiskoulutusta järjestetään oppivelvollisuusiän ylittäneelle maahanmuuttajalle. Kotoutumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti työvoimapolitiittisena aikuiskoulutuksena, mutta koulutusta voidaan järjestää myös omaehtoisena opiskeluna. Opetushallitus antaa aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteet sekä luku- ja kirjoitustaidottomien aikuisten maahanmuuttajien opetussuunnitelman perusteet.

4.2 Kelan kuntoutuspalvelut

Kela järjestää ammatillisen kuntoutuksen lisäksi kuntoutuspsykoterapiaa, vaativaa lääkinnällistä kuntoutusta sekä harkinnanvaraista kuntoutusta. Voit etsiä Kelan kuntoutuksen palveluntuottajia Kelan palveluntuottajahausta tästä [linkistä](#).

4.2.1 Ammatillinen kuntoutus

Ammatillinen kuntoutus selvitys

Ammatillinen kuntoutus selvitys voidaan järjestää työikäiselle henkilölle, jolla ammatilliset suunnitelmat eivät ole vielä selkeytyneet. Tavoitteena on tunnistaa ja arvioida kuntoutujan työ- ja/tai opiskelukykyyn vaikuttavia tekijöitä ja selvittää erityisesti ammatillisen, mutta myös lääkinnällisen kuntoutuksen tarpeet ja mahdollisuudet. Ammatillinen kuntoutus selvitys tuottaa yksilöllisen ammatillisen kuntoutussuunnitelman kuntoutusvaihtoehtoineen. Ks. lisää [täältä](#).

Tutkimuslausunto

Asiantuntijalausuntoa voidaan pyytää, kun tietyn asiantuntijan arviosta olisi hyötyä asiakkaan kuntoutustarpeiden ja -mahdollisuuksien selvittämiseksi. Apuvälinetarpeen selvittämiseksi voidaan käyttää apuvälinekartoitusta. Asiantuntijalausuntoja voidaan pyytää sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiltä, kuten erikoislääkäreiltä, psykologeilta, fysioterapeuteilta, toimintaterapeuteilta, sosiaalityöntekijöiltä tai muilta vastaavilta erityisasiantuntijoilta. Jos esimerkiksi Kelan ammatillisena kuntoutuksena tuettavan koulutuksen lisäksi tarvitaan ammatinvalinnan ohjausta, Kela voi pyytää ammatinvalinnan ohjauksen lausunnon psykologilta.

Työkokeilu

Työkokeilun tavoitteena on löytää tai varmistaa asiakkaalle soveltuva työ- tai koulutusala, jota asiakas kokeilee pääsääntöisesti 1–3 ulkopuolisessa työpaikassa. Työkokeilussa arvioidaan asiakkaan kanssa ammatillisen suunnitelman pohjalta ammatillisia vaihtoehtoja ja etsitään suunnitelmaa vastaava työkokeilupaikka. Työkokeilussa tehdään ammatillisen kuntoutuksen jatkosuunnitelma. Ks. lisää [täältä](#).

Koulutuskokeilu

Koulutuskokeilun tarkoituksena on selvittää asiakkaan ammatillisen kuntoutuksen mahdollisuudet hänen valitsemallaan ammatti- tai koulutus alalla. Kokeilun tarkoituksena on saada kuva koulutuksen asettamista vaatimuksista sekä suoriutumisen edellytyksistä kyseisellä ammattialalla. Kokeilussa kuntoutujalla on mahdollisuus tutustua kouluelämäänsä ja arvioida kiinnostustaan tiettyyn

koulutusalaan. Koulutuskokeilu on tarkoitettu vaikeavammaisille nuorille tai muille koulutusalan valinnassa erityisiä vaikeuksia kokeville asiakkaille koulutusmahdollisuuksien arvioimiseksi. Ks. lisää [täältä](#).

Aikuisten ammatilliset kuntoutuskurssit

Aikuisten ammatillinen kuntoutuskurssi on kurssimuotoinen 10 hengen ryhmässä toteutettava kuntoutuspalvelu eri sairauksia sairastaville 18–60-vuotiaille. Ammatillisesta kurssista hyötyvät henkilöt, joilla on tarve moniammatillisesti ja ryhmämuotoisesti toteutettuun ammatilliseen kuntoutukseen. Kurssi koostuu ryhmämuotoisesta kuntoutuksesta ja työharjoittelusta. Työharjoittelu toteutetaan ensisijaisesti palveluntuottajan tilojen ulkopuolisissa työharjoittelupaikoissa. Työharjoittelu voidaan toteuttaa myös sosiaalisissa yrityksissä ja/tai kuntien, säätiöiden, järjestöjen, yhdistysten tai yhteisöjen ylläpitämässä työpajoissa. Poikkeuksellisesti kuntoutuja voi suorittaa osan työharjoittelusta terveydellisistä syistä johtuen tai ulkopuolisen työharjoittelupaikan puuttuessa palveluntuottajan järjestämässä työkokeilutiloissa. Katso tulevia kursseja [Kelan kurssihausta](#) ja niiden sisällöstä [täältä](#).

Työhönvalmennus

Työhönvalmennuksen tavoitteena on, että kuntoutuja löytää itselleen toiveitaan, osaamistaan ja taitojaan vastaavan sekä terveydentilaansa soveltuvan palkkatyön. Työhönvalmennuksessa keskeistä on työn etsintä sekä kuntoutujan saama yksilöllinen tuki ja ohjaus työn tekemiseen ja työelämään siirtymiseen. Työhönvalmennus tapahtuu vähintään 1 työpaikassa. Lisäksi työhönvalmennuksessa huomioidaan työpaikan tarpeet ja tarjotaan työnantajalle tukea kuntoutujan työllistämässä ja työssä selviytymisen turvaamisessa. Ks. lisää [täältä](#).

Mielenterveyskuntoutujien työhönvalmennus (MT-työhönvalmennus)

MT-työhönvalmennuksen tavoitteet ja toteuttamistapa ovat samat kuin työhönvalmennuksessa, mutta lisäksi MT-työhönvalmennuksessa huomioidaan mielenterveyden häiriöiden erityistarpeet, työpaikan tarpeet ja tarjotaan työnantajalle tukea kuntoutujan työllistämässä sekä työssä selviytymisen turvaamisessa. Ks. lisää [täältä](#).

Koulutus

Asiakkaalle voidaan järjestää sopiva ammatillinen koulutus, jonka tavoitteena on, että asiakas voi sijoittua työhön, jossa sairaus tai vamma ei aiheuta rajoituksia tai jossa rajoitukset ovat mahdollisimman vähäisiä. Koulutus voidaan järjestää henkilölle silloin, kun hänellä ei ole entuudestaan hänen terveydentilalleen sopivaa koulutusta, jonka avulla hänen olisi mahdollista sijoittua työelämään. Uudelleen koulutusta voidaan järjestää, jos asiakas ei kykene sairauden tai vamman vuoksi tekemään työtä, johon hän on kouluttautunut. Ammatillinen koulutus on tutkintotavoitteista, ammatillisen osaamisen kannalta tarpeellista lisäkoulutusta tai ammatilliseen koulutukseen tai itsenäiseen elämään ja työhön valmentavaa koulutusta. Ks. lisää [täältä](#).

Apuvälineet

Kela järjestää ammatillisena kuntoutuksena asiakkaalle sairauden, vian tai vamman vuoksi tarpeelliset kalliit ja vaativat opiskelun apuvälineet peruskoulun 7. luokalta alkaen sekä työn apuvälineet opiskelusta tai työstä selviytymistä varten. Kelan selvittää tarvittaessa onko asiakkaalla apuvälineen tarvetta, millainen apuväline on asiakkaalle työ- tai opiskelutilanteessa tarkoituksenmukainen. Lisäksi varmistetaan, että asiakkaalla on tarvittavat taidot myönnetyn laitekokonaisuuden käyttämiseen sekä huolehditaan apuvälineen tarpeellisesta huollosta, korjauksesta ja käytön seurannasta. Ks. lisää [täältä](#).

Elinkeinotuki

Elinkeinotuki on elinkeinon tai ammatin harjoittamiseksi myönnettävä tarpeellinen ja kohtuullinen avustus työvälineiden ja koneiden hankkimista sekä oman yrityksen perustamista tai muuttamista varten. Elinkeinotuen enimmäismäärä on 80 % avustuksella rahoitettavan hankinnan

hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista. Elinkeinotuen enimmäismäärä on 17 000 euroa. Ks. lisää [täältä](#).

4.2.2 Kuntoutuspsykoterapia

Kela korvaa kuntoutuspsykoterapiaa 16–67-vuotiaalle, jolla on todettu ja diagnosoitu mielenterveyden häiriö, joka uhkaa työ- tai opiskelukykyä. Kuntoutuspsykoterapian tavoitteena on tukea ja parantaa kuntoutujan työ- ja opiskelukykyä. Kuntoutuspsykoterapiaa korvataan enintään kolmen vuoden ajan. Vuodessa korvataan enintään 80 käyntikertaa ja kolmessa vuodessa yhteensä enintään 200 käyntikertaa. Ks. lisää [täältä](#).

4.2.3 Vaativa lääkinällinen kuntoutus

Kela järjestää vaativaa lääkinällistä kuntoutusta. Sitä myönnetään työstä, opiskelusta tai muista arjen toiminnoista suoriutumista ja osallistumista varten henkilölle, jolla on huomattavia vaikeuksia arjen toiminnoista suoriutumisessa ja osallistumisessa sairauden tai vamman ja siihen liittyvän suoritus- ja osallistumisrajoitteen takia. Kuntoutuksen tulee olla myös hänelle perustellusti tarpeen. Vaativana lääkinällisenä kuntoutuksena Kela järjestää avoterapioita, moniammatillisia yksilökuntoutuksia sekä sopeutumisvalmennus- ja kuntoutuskursseja. Ks. lisää [täältä](#).

4.2.4 Harkinnanvarainen kuntoutus

Harkinnanvaraisen kuntoutuksen tavoitteena on tukea asiakkaan työ-, opiskelu- ja toimintakykyä erilaisin sopeutumisvalmennus- ja kuntoutuskurssein sekä yksilöllisin kuntoutusjaksoin. Harkinnanvarainen kuntoutus täydentää terveydenhuollon, muiden tahojen järjestämiä kuntoutuspalveluita sekä Kelan järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvia ammatillista ja vaativaa lääkinällistä kuntoutusta. Lisäksi harkinnanvaraisena kuntoutuksena voi hakea neuropsykologista kuntoutusta. Kuntoutuspalvelu on tarkoitettu henkilölle, jolla on lukihäiriö, hahmotushäiriö, tarkkaavaisuushäiriö (ADHD), monimuotoinen kehityksellinen häiriö tai jokin aivovamma. Ks. harkinnanvaraisen kuntoutuksen palvelut [täältä](#).

4.2.5 Kuntoutuksen kehittämistoiminta

Kelan harkinnanvaraisen kuntoutuksen varoja voidaan käyttää sairauksien ehkäisemiseen sekä kuntoutusta, sairauksien ehkäisyä ja sairausvakuutusta koskevaan tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Meneillään olevat hankkeet ks. [täältä](#).

5 Toimeentulo kuntoutuksen aikana

[Kuntoutusrahan](#) tavoitteena on turvata 16–67-vuotiaan kuntoutujan toimeentulo työelämätavoitteisen kuntoutuksen aikana. Kuntoutusraha voi edellytysten täytyessä tulla maksettavaksi myös kuntoutusjaksojen väliseltä ajalta (= väliajan kuntoutusraha) sekä kuntoutuspäätöksen ja kuntoutuksen alkamisen väliseltä ajalta (= odotusajan kuntoutusraha).

[Nuoren kuntoutusrahan](#) tavoitteena on varmistaa vajaakuntoisen 16–19-vuotiaan nuoren ammatillisen kuntoutumisen käynnistyminen ja toteutuminen, parantaa hänen työllistymisedellytyksiään sekä turvata hänen toimeentulonsa. Tavoitteena on myös ehkäistä nuoren siirtymistä työkyvyttömyyseläkkeelle.

[Ylläpitokorvauksen](#) tarkoituksena on varmistaa kuntoutukseen osallistuminen korvaamalla niitä ylimääräisiä kustannuksia, joita kuntoutujalle itselleen aiheutuu kuntoutukseen osallistumisesta.

[Harkinnanvaraisella kuntoutusavustuksella](#) voidaan tukea kuntoutujan työllistymistä kuntoutuksen jälkeen, jos tämä on erityisen tarpeellista kuntoutujan työllistymisen kannalta.

Kuntoutusrahaa voi saada myös [oppisopimuskoulutuksen ajalta](#), kun ammatillisen kuntoutuksen myöntämisen edellytykset täyttyvät. Kela ei tee oppisopimuskoulutukseen erillistä kuntoutuspäätöstä, vaan koulutuksen ajalle myönnettävän kuntoutusrahan perusteena on oppisopimus.

Kuntoutusrahaa maksetaan Kelan kuntoutuspäätöksen mukaisilta arkipäiviltä, joina kuntoutus matkoineen kestää vähintään 4 tuntia ja estää kuntoutujaa tekemästä työtä. Pitkäkestoisessa ammatillisessa kuntoutuksessa kuntoutujalla on oikeus odotus- ja väliajan kuntoutusrahaan, jos hän ei saa tältä ajalta toimeentuloa esimerkiksi työstä tai perustoimeentuloa turvaavista muista järjestelmistä. Kuntoutusraha maksetaan ilman omavastuu-aikaa, jos kuntoutuja sai välittömästi ennen kuntoutuksen alkua sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa tai vanhempainpäivärahaa tai työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea tai koulutuspäivärahaa.

Toimeentulotukeen nähden odotus- ja väliajan kuntoutusraha on ensisijainen. Kuntoutusrahan maksamista varten asiakas toimittaa Kelaan osallistumistodistuksen jokaisen erillisen kuntoutusjakson jälkeen. Lähettäminen onnistuu Kelan asiointipalvelussa. Etuus maksetaan ensin 6 päivän ja sen jälkeen 25 päivän jaksoissa. Kuntoutuja voi itse arvioida etuuden määrää Kelan internetsivuilla olevan kuntoutusrahan laskurin avulla (www.kela.fi/laskurit).

6 Muuta

6.1 Matka- ja yöpymiskustannusten korvaus Kelan ammatillisessa kuntoutuksessa

Kuntoutujalle korvataan Kelan järjestämään tai korvaamaan kuntoutukseen osallistumisesta aiheutuneet tarpeelliset ja kohtuulliset matkakustannukset. Matkakorvaus maksetaan halvimman, tarkoituksenmukaisen matkustustavan mukaan omavastuuosuuden ylittävältä osalta. Vuotuisen omavastuuosuuden täyttymisen jälkeen tarpeelliset matkakustannukset korvataan kokonaan. Omavastuuosuus on 16 euroa yhdensuuntaiselta matkalta ja vuotuinen omavastuuosuus 272 euroa (vuonna 2015).

Ammatillisella kuntoutuskurssilla, työkokeilussa, työhönvalmennuksessa ja mielenterveyskuntoutujien työhönvalmennuksessa korvataan matkakustannukset kuntoutuksen sekä työharjoitteluosuuksien ajalta. Lisäksi korvataan asiakkaan kotoa tekemä matka työnantajan luo työhaastatteluun kyseisten kuntoutuspalvelujen aikana. Jos kuntoutuslaitoksessa ei ole viikonloppuna toimintaa tai ohjelmaa, joka edellyttää kuntoutujan osallistumista, voidaan matka kotiin korvata. Jos kurssi toteutuu avomuotoisena, korvataan päivittäiset matkat kuntoutukseen.

Ammatilliseen koulutukseen (opiskeluun) liittyvinä koti- ja opiskelupaikkakunnan välisinä matkakustannuksina korvataan lukukauden alussa ja lopussa tehdyt matkat sekä yksi edestakaisen matka kuukaudessa. Päivittäisiä koulumatkoja ja koulutukseen liittyvän harjoittelun päivittäisiä matkoja ei korvata. Näihin matkoihin opiskelijalla on mahdollisuus hakea koulumatkatukea. Opiskelu- ja kotipaikkakunnan väliset viikonloppumatkat korvataan vain erityisestä syystä. Esimerkiksi jos oppilasasuntola on viikonloppuisin suljettuna tai oppilaitoksen opetusohjelmaan kuuluvat pitkät viikonloput, jolloin opiskelijoiden edellytetään matkustavan kotiin. Jos kuntoutujalla on alaikäisiä lapsia, hänelle voidaan korvata viikonloppumatkat kotipaikkakunnalle lapsen tapaamisen turvaamiseksi.

Monimuoto- tai etäopiskeluun liittyvät koti- ja opiskelupaikkakunnan väliset matkakustannukset korvataan, kun ne liittyvät kokeen suorittamiseen tai lähiopiskelupäivään osallistumiseen.

Yöpymisestä aiheutuneita kustannuksia voidaan korvata, jos kuntoutuja joutuu yöpymään kuntoutuspaikkakunnalla ehtiäkseen kuntoutukseen, kun julkiset liikenneyhteydet ovat puutteelliset. Yöpymisraha on enintään 20,18 euroa henkilöltä vuorokaudessa. Yöpymisrahasta ei vähennetä omavastuuta, eikä se kerrytä vuotuista matkakorvausten omavastuuosuutta.

Kuntoutujalle korvataan matkakustannukset, jotka liittyvät Kelan kuntoutujalle myöntämän **apuvälineen tai laitteen käytönopetukseen tai lisäopetukseen.**

6.2 Tietoa keskeisistä työvoima- ja yrityspalveluista

Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta JTYPL (916/2012)

Työttömyysturvalaki TTL (1290/2002)

Asetus julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (1073/2012)

Ohje julkisesta työvoima- ja elinkeinopalvelusta annetun lain ja asetuksen soveltamisesta TEM/439/00.04.01/2012

Nuorisotakuun toimintamallista ja nuorten TE-palveluiden järjestämisestä on jaettu TE-hallinnolle ohjekirje ”**Työ- ja elinkeinoministeriön linjaukset nuorisotakuun toteuttamisesta TE-hallinnossa**”, 8.1.2013, TEM/2905/03.01.04/2012. Linjausten teon jälkeen **palkkatuen (Sanssi-kortin) käyttö on laajennettu koskemaan kaikkia alle 30-vuotiaita, ei vain vastavalmistuneita** (linjauksia täydentävä ohjekirje 22.2.2013).

6.3 Tietoa Kelan ammatillisesta kuntoutuksesta

Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista KKRL (566/2005)

7 Liitteet

7.1 Suostumuslomake

Suostumus Kansaneläkelaitoksen ja työ- ja elinkeinotoimiston rekistereihin tallennettujen tietojen luovuttamiseen yhteistyötä varten

Kela ja TE-toimisto tekevät yhteistyötä kuntoutus- ja TE-palveluiden järjestämiseksi. Yhteistyön tavoitteena on, että saat tarvitsemasi kuntoutus- ja TE-palvelut oikeaan aikaan. Jotta saisit joustavasti tarvitsemasi palvelut, yhteistyö Kelan ja TE-toimiston välillä edellyttää sinua koskevien henkilötietojen luovuttamista yhteistyön toiselle osapuolelle.

Jos et anna suostumusta tietojen luovuttamiseen, palvelutarvettasi ei voida selvittää siinä laajuudessa kuin asian edistämiseksi olisi tarpeellista.

1. Asiakkaan tiedot

Henkilötunnus

Etunimi ja sukunimi

2. Lupatiedot

Rastita kohdat, joihin annat suostumuksesi:

Minusta tallennettuja henkilötietoja saa luovuttaa Kelasta TE-toimistolle sekä toisin päin sen selvittämiseksi, mitkä kuntoutus- ja TE-palvelut voivat tulla järjestettäväksi.

Kelalla sekä TE-toimistolla on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä saada toisiltaan sekä käyttää minua koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä sen selvittämiseksi, mitä kuntoutus- ja TE-palveluita minulle voidaan järjestää. Nämä tiedot tarvitaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista sekä julkisesta työvoima- ja yrityspalveluista annettujen lakien tarkoittamien tehtävien hoitamiseksi.

Annan suostumukseni siihen, että Kela ja TE-toimisto voivat yhteisen selvitystyön jälkeen antaa toisilleen tietoja palveluista, joita minulle järjestetään.

Ennen suostumuksen antamista olen saanut Kelasta tai TE-toimistosta tietoa Kelan ja TE-toimiston yhteistyöstä ja tietojen käytöstä.

Suostumus on voimassa toistaiseksi. Voin perua tai muuttaa suostumusta ilmoittamalla siitä kirjallisesti Kelaan tai TE-toimistoon.

3. Päiväys ja allekirjoitus

Päiväys

Allekirjoitus

Nimi, henkilötunnus ja puhelinnumero, jos allekirjoittajana on muu kuin asiakas (edunvalvoja tai muu valtuutettu)